

De toekomst van de kerk

Ledevaertkerk, Startzondag, 16 september 2018
ds. Sara Dondorp en Fred van Raaij

Eerste Schriftlezing: Jesaja 35

Tweede Schriftlezing: I Korintiërs 12

Inleiding

Het thema van deze zondag, én van het komende seizoen, is: De toekomst van de kerk, in het bijzonder van onze gemeente. Er verandert veel in de wereld om ons heen én in de kerk. Tegelijkertijd voelen we dat we een kleine gemeenschap zijn en merken we dat we allemaal ouder worden. De kerk van vroeger, met veel vrijwilligers van alle leeftijden, zal waarschijnlijk niet meer terugkomen. We verlangen allemaal naar een bloeiende kerkgemeenschap, maar van denken aan wat niet kan en wat niet terugkomt, worden we niet vrolijk. Daar komt geen bloei uit voort. Tegelijkertijd ervaren we veel hartelijkheid en warmte in de kerk. Zoals overal, zijn er ook hier bij ons allerlei hobbels, maar uiteindelijk gaat er heel veel heel goed. We hebben het goed met elkaar. Dat willen we niet alleen nog een tijdje volhouden, we willen dat het liefst uitdragen. Ons enthousiasme laten zien. "Geloof het of niet, bij ons is iedereen welkom!" Dat stond hier ooit op een spandoek. En het staat nog steeds boven het lopende beleidsplan. Geloof het of niet.... Wat is het dan wat we geloven? Iedereen welkom... hoe geven we dat vorm? Of hebben we behoefte aan een ander motto? Allemaal dingen waar de de komende tijd over in gesprek gaan. In deze dienst willen we wat eerste aanzetten geven. Daarbij laten we ons allereerst inspireren door Bijbelse teksten: een visioen van Jesaja en een praktisch advies van Paulus. Maar eerst zingen we met elkaar een nieuw lied. (lied 746) Nieuw in de zin dat we het waarschijnlijk nog niet kennen. De tekst is heel oud: uit de twaalfde eeuw. De dichter Bernard van Cluny schreef een scherpe tekst over corrupte machthebbers, zowel binnen als buiten de kerk. Onderdeel daarvan is zijn visioen over het Nieuwe Jeruzalem. Over de gedroomde toekomst waarnaar hij verlangt.

Overdenking

Gemeente van Jezus Christus,

Paulus schrijft een brief aan de gemeenschap in Korinthe. Blijkbaar is daar sprake van onenigheid. Ik probeer me voor te stellen hoe dat geweest kan zijn. Een kleine groep mensen, ooit samengekomen uit idealisme. Allemaal volgelingen van de weg van Christus. Van het visioen van vrede en gerechtigheid. Zoiets als waar Jesaja over schrijft: bloei, genezing, vreugde. Saamhorigheid, gelijkwaardigheid, vrede. Wij, volgelingen van Christus, gaan laten zien dat het wél kan, vreedzaam met elkaar samenleven, ondanks verschillen.

Maar ja....

Ook toen waren het allemaal mensen van vlees en bloed. Ik probeer me voor te stellen wat voor mensen het waren. Er waren doeners bij die voor de troepen uitliepen en teleurgesteld waren als ze de anderen niet mee kregen. En er waren dromers bij met mooie, onuitvoerbare idealen. Er was iemand bij met een kort lontje en iemand met lange tenen. En misschien was er ook een perfectionist die in paniek raakte, als de dingen anders liepen dan hij van te voren had bedacht. Al die mensen samen, dat kon natuurlijk niet lang goed gaan. Mensen zagen elkaar niet meer staan, luisterden niet meer naar elkaar. Wat bleef er dan nog over van de profetie dat blinden zullen zien, dat doven zullen

horen. Je ziet het gebeuren: Korinthische notabelen wilden bijvoorbeeld meer regels, de havenarbeiders meer inspraak, de weduwen meer steun, de armen genoeg te eten, de sporters meer beweging. Niemand luisterde meer naar elkaar. En iedereen was teleurgesteld: is dit nu de gemeenschap van Christus?

Ja! zegt Paulus. Dit is de gemeenschap van Christus! Jullie allemaal samen, inclusief al jullie verschillen. Samen met elkaar vormen jullie het lichaam van Christus. Armen, benen, ogen, oren, neus, mond, noem maar op. Ieder heeft een ander talent, een andere rol, een andere functie, maar iedereen is onderling van de ander afhankelijk en samen zijn jullie een samenhangend geheel. Dromers, doeners, perfectionisten, improvisators, noem maar op. Misschien mogen zelfs de korte lontjes en lange tenen er zijn. Zolang we anderen ook hun korte lontjes en lange tenen gunnen.

Dit is de gemeenschap van Christus. Al die verschillende mensen, die met elkaar een visioen nastreven én die elkaar bij tijd en wijle in de haren vliegen. De gemeenschap van Christus bestaat uit al die verschillende mensen. Paulus houdt een uitvoerig betoog over diversiteit. Hoe doe je dat, samenwerken ondanks verschillen? Het beeld van het lichaam is natuurlijk prachtig. Alle lichaamsdelen hebben elkaar nodig. Een oog kan niet horen en een oor kan niet zien. Maar boven dat geheel zweeft nog iets anders: Gods Geest. Al die delen worden samengevoegd door die inspiratie. Het is de Geest die alle delen in beweging zet. Het lijkt eenvoudig: laten we allemaal onze eigen talenten inzetten, zoveel mogelijk gezamenlijk en in onderling overleg. Dat zouden we kunnen zien als een eerste aanzet. Een begin om het gesprek over de toekomst met elkaar aan te gaan. Daarover geef ik nu eerst Fred van Raaij het woord.

Fred:

Het lastige van de toekomst is, dat we daar niets met zekerheid over kunnen zeggen. We trekken de lijnen van het verleden door naar de toekomst, maar er zijn tal van verstoringen in die lijnen naar de toekomst. Nieuwe technische ontwikkelingen zijn er gekomen, zoals Facebook, Twitter en andere sociale media, waarmee we voortdurend met elkaar in contact staan. Daar kunnen we wat mee als kerk en als gemeente.

Er zijn veel andere tijdbestedingen op zondagmorgen. Op weg naar de kerkdienst op zondagmorgen moet je om grote groepen wielrenners heen rijden; koersers zeggen ze in Brabant. In sporthallen zijn mensen met work-outs aan hun gezondheid bezig. De zondag is voor veel mensen de dag van ontspanning, sporten, klussen, en een dag om te winkelen. Voor loonwerkers is het vandaag een dag voor de maïsoogst. Het is niet meer alleen de dag voor de kerk en de rustdag van vroeger. Hoe spelen we als kerk in op deze veranderingen?

We weten niet hoe de toekomst zal worden. Niet met zekerheid tenminste. We kunnen hooguit dromen, hopen of vrezen. Of misschien wel geloven en vertrouwen dat er iets op ons toe zal komen, wat dat dan ook zal zijn .... een wonder, een tegentrend, ... Is vertrouwen een kwestie van stil afwachten tot het weer goed komt. "Stil maar, wacht maar, alles wordt nieuw", zoals in het kinderliedje? Of moeten we zelf aan de slag en de toekomst gaan maken? Of is het iets er tussenin? Open staan voor signalen en ontwikkelingen van de tijd, en vervolgens proberen daar iets mee te doen.

Maar wat zijn de signalen van de tijd? En wat moeten we dan gaan doen? Ook hier bestaat diversiteit van opvattingen en meningen. Laat ons openstaan voor andere meningen. Laat vele bloemen bloeien, om met Jesaja te spreken.

Als het over visies op de toekomst gaat, kun je twee uitersten onderscheiden. Er zijn mensen die alles zo veel mogelijk bij het oude willen houden, dat geldt voor onze kerk en voor zoveel andere organisaties. Onze gemeente wordt kleiner en zal misschien over dertig jaar niet meer in deze vorm bestaan. We zouden bijvoorbeeld met andere gemeenten kunnen samengaan, als die dat ook zouden willen.

Er zijn ook mensen die al het oude willen afbreken en een totale verandering willen. Helemaal vanuit het niets opnieuw beginnen. Dit is gevaarlijk omdat je dan zaken weggooit, die voor veel mensen waardevol zijn, en het niet zeker is of er iets waardevollers voor in de plaats komt.

Ook hier is een tussenweg: het goede behouden en nieuwe activiteiten starten en uitproberen zoals de Chaamer-concerten en Meditatieve wandelingen. De diaconie heeft zo Welkom met Kerst bedacht en al meer dan 10 jaar uitgevoerd, en de DVD, de Diaconale Verwendag. Ik denk dat we zelf over de toekomst moeten gaan nadenken, goede ideeën moeten bedenken of van anderen overnemen en uitwerken. En omdat we als gemeente klein zijn, vooral met andere groepen samenwerken om wat te bereiken.

Want wat is de rol van de kerk, van onze gemeente? Sara zei het al: saamhorigheid, samenwerken, en elkaar accepteren met alle onderlinge verschillen.

We zouden daaraan bijvoorbeeld nog kunnen toevoegen:

1. Barmhartigheid, zorg voor anderen/elkaar (diaconie).
2. Dankbaarheid en nederigheid voor alles wat we ontvangen.
3. Rechtvaardigheid, eerlijkheid, voor ons zelf en in onze relaties met anderen.
4. Een tweede kans krijgen, "vergeving der zonden", zoals dat theologisch heet.
5. En wij zelf moeten ook anderen een tweede kans geven.
6. Goede rentmeesters zijn over de natuur.
7. Spiritualiteit, mystiek, de "Heilige Geest" in kerkelijke woorden, dichterbij de betekenis van ons leven komen, en onszelf en anderen inspireren.

Er zijn zo veel van deze waardevolle zaken in onze cultuur en maatschappij die ooit uit het Christendom zijn voortgekomen, en nog steeds vanuit het Christendom gevoed zouden kunnen worden. Het zijn ook zaken die veel jonge en oude mensen van nu bezighouden, hoewel ze misschien niet meer de Christelijke oorsprong ervan kennen.

Sara

Het helpt mij om te bedenken dat Paulus ook nooit iets nieuws begonnen is. Hij kwam uit de traditie van de joodse synagoge, was wetgeleerde. Die traditie wilde hij doorgeven aan de heidenen. Uiteindelijk aan ons dus. De kerk die wij nu kennen, heeft Paulus nooit zo bedacht. De kerk is gegroeid door de tijden heen. Afhankelijk van de situatie. Hoe het in het prille begin geweest is, kunnen we niet meer reconstrueren. Wat wel kan is het oppikken van het enthousiasme van toen. Want Paulus' verhandeling over verscheidenheid gaat nog verder. Zijn betoog eindigt in een cliffhanger: hij wijst op een weg die nóg voortreffelijker is. Na I Korinthe 12 komt I Korinthe 13: het loflied op de liefde. Paulus schrijft in het Grieks over Agapè: loyaliteit, erkenning, trouw. Als we in staat zijn elkaar te

zien met ogen van Agapè, dan krijgt de Geest van Gods Liefde werkelijk vleugels. Dan zijn we in staat om samen te bloeien als de woestijn uit Jesaja. Maar we moeten het wel samen doen. Zoals Paulus zegt: het oog kan niet zonder oor en de benen niet zonder armen. Daarom willen we vanaf vandaag samen met elkaar in gesprek. Te beginnen vanmorgen na de koffie. We hebben drie vragen opgesteld waar u over mag nadenken. Die hebben we op papier gezet, zodat u er uw overdenkingen bij kunt schrijven. De overdenking van vanmorgen is dan ook niet af. Die mag u bij wijze van spreken zelf afmaken. Hoe we dat gaan doen, daar hoort u straks meer over .....

Mededeling over het vervolg

Straks, bij de uitgang, krijgt u allemaal een A4je mee met drie vragen. We willen u vragen om deze vragen op dit A4je te beantwoorden. U kunt daarover in kleine groepjes in gesprek gaan, of u kunt er zelfstandig over nadenken en er iets over opschrijven. Ik zal de vragen opnoemen, maar u krijgt ze straks ook aangereikt:

1. Wat vindt u het meest waardevol van onze huidige Ledevaert-gemeente?
2. Hoe ziet u de toekomst van onze gemeente?
3. Welke (nieuwe) activiteiten of plannen ziet u als veelbelovend voor onze gemeente.

Maar eerst is er, zoals altijd, gelegenheid om samen koffie te drinken.

Daarna kunt u ergens in het gebouw een plekje opzoeken om rustig met de vragen aan de slag te gaan. Het mooist is als u daarover met anderen in gesprek gaat. We zijn tenslotte samen gemeente met elkaar.

Schrijf gewoon op wat er in u op komt. En als u niet bij alle vragen iets weet te bedenken is dat ook goed. Het is tenslotte een eerste aanzet voor een dialoog, waar we het hele seizoen mee verder gaan. U mag uw naam op het formulier zetten, maar dat hoeft niet. De antwoorden kunnen ook anoniem worden gegeven.

Na een half uur verzamelen we alle formulieren en gaan we samen aan de maaltijd. Als u wilt kunt u uiteraard over de vragen napraten, maar we gaan er nu geen plenair gesprek over houden. Voor zover we dat doen, zal dat op zondag 30 september zijn. Dan is er na afloop van de dienst een gemeentegesprek naar aanleiding van de vragen en alle antwoorden die zijn gegeven.